

Mattilsynet
Sendt via høringsportal

Vår dato

8. juli 2015

Høring- forslag til forskrift om offentliggjøring av resultater fra Mattilsynets tilsyn med serveringssteder (smilefjesforskriften)

NHO Reiseliv viser til høringsnotat sendt fra Mattilsynet 30. april 2015, med høringsfrist 30. juli samme år.

Oppsummert vurderer vi forslaget slik:

- NHO Reiseliv er imot en nasjonal smilefjesordning
- Utformingen av virkeområde er konkurransevridende
- Det er urimelig mange virkedager fra klage til nytt tilsyn
- Et manglende fokus på opplæring av bedriftene

NHO Reiseliv vil i det følgende kommentere de konkrete punktene gjennomgått i høringsnotatet.

Bakgrunn

NHO Reiseliv er for at bedriftene etterlever lover og regler, og at det må være trygg mat som serveres, men er imot systemer som kan slå uheldig ut for bedriftene. Smilefjesordningen er en slik ordning. Hovedinnvendingen mot forslaget er at slik en ordning vil være skjønnsbasert. NHO Reiseliv vet at det allerede i dag er store ulikheter i hvilke påbud bedrifter får fra Mattilsynet under inspeksjon. Dette vil med en smilefjesordning få enda større konsekvenser enn det det gjør i dag, og vil basere seg på tilfeldigheter. NHO Reiseliv mener det er andre virkemidler enn en smilefjesordning som er mer effektive for å oppnå trygg mat, for eksempel tilsyn og veiledning. NHO Reiseliv anmodet helseministeren [per brev 3. juni 2014](#) om ikke å innføre en nasjonal smilefjesordning.

I 2009 var Mattilsynets anbefaling til Helse- og omsorgsdepartementet at prosjektet med smilefjes i serveringsnæringen ikke burde videreføres grunnet for store kostnader. Det ble også i samme anbefaling skrevet at "det er ressursmessige utfordringer å prioritere såpass mye krefter i tilsyn med serveringsvirksomheter når vi har store og uløste oppgaver på andre områder". NHO Reiseliv mener at Mattilsynet heller må prioritere at dets regionskontorer blir mer samstemt i tolkning av dagens regelverk og anbefalinger, fremfor å bruke ressurser på en ny ordning.

NHO Reiseliv viser til regjeringens plattform, hvor det står at regjeringen skal *sikre gode og forutsigbare rammevilkår for reiselivsnæringen*. NHO Reiseliv mener at innføring av en smilefjesordningen strider direkte imot dette punktet. En skjønnsbasert ordning, med de konsekvenser som følger er alt annet enn forutsigbart for reiselivsnæringen.

Innholdet i forskriftsutkastet

Virkeområde

Slik ordningen er skissert i høringsforslaget, mener NHO Reiseliv den vil være konkurransevridende. Ordningen skal gjelde for steder som er beregnet for at maten skal spises på stedet i permanente serveringsområder, hvor restauranter og kaféer o.l. gis som eksempel. Videre skriver Mattilsynet at serveringsvirksomhet fra gatekjøkken og bensinstasjoner som ikke er tilrettelagt og beregnet for at maten skal spises på stedet i permanente serveringsområder vil falle utenfor smilefjesordningen.

NHO Reiseliv har vært og er klar på at en eventuell innføring av slik ordning ikke må være konkurransevridende, og at enkelte segment innad i serveringsnæringen ikke må utelates. Hvis smilefjesordningen skal innføres, må det omfatte hele serveringsnæringen og ikke kun deler av den. Hvis det er en kapasitetsutfordring hos Mattilsynet ved å inkludere hele næringen, så bør ordningen utsettes til Mattilsynet har tilstrekkelig kapasitet.

NHO Reiseliv reagerer derfor sterkt på at ordningen slik den er skissert utelater en sentral del av serveringsnæringen.

Smilefjesrapporten

Smilefjesrapporten er et nytt element ved denne ordningen. Den vil være et tillegg til dagens tilsynsrapport, og som skal sendes til virksomheten. Mattilsynet uttaler at målgruppen for smilefjesrapporten er forbrukeren, og innholdet vil være tilpasset disse. NHO Reiseliv vil påpeke viktigheten av også å hensynta bedriftene i utarbeidelsen av smilefjesrapporten. Tilbakemeldingene fra NHO Reiselivs medlemmer er at de opplever dagens tilsynsrapporter som lite lesbar og at det er stor variasjon i hvordan de utformes, avhengig av inspektør. NHO Reiseliv mener at disse tilbakemeldingene må Mattilsynet ta hensyn til. Kommunikasjonen med bedriftene må bedres, og hvor bl.a. utformingen av tilsynsrapporten er sentral.

NHO Reiseliv etterlyser et større fokus på tilbakemeldingene til bedriftene under og etter et tilsyn. I [Tilsynsmyndighetenes retningslinjer for samordnet tilsyn og felles tilsynsprofil](#), som også omfatter Mattilsynet, beskrives det noen punkter i avsnitt 3.4.3 som tilsynspersonalet bør gjøre før kontrollen avsluttes. Der står bl.a. *at så langt som mulig oppnå felles forståelse om faktagrunnlaget, dvs. de observasjoner som ligger til grunn for eventuelle avvik og anmerkninger og presentere hovedkonklusjon og observasjoner, med eventuelle avvik og anmerkninger*. Tilbakemeldingen fra næringen er at oppfølging av disse punktene er tilnærmet fraværende ved de fleste tilsyn. NHO Reiseliv mener at dette er noe som tilsynspersonalet *må* gjøre, fremfor *bør* gjøre, som det står i retningslinjene.

NHO Reiseliv kan ikke se at kravene i bestemmelsen av fjesene er nærmere beskrevet i høringsnotatet. NHO Reiseliv har blitt informert om at det vil være fire hovedbolker som skal kontrolleres, og der igjen underpunkter for hver bolke. NHO Reiseliv etterlyser en klarere beskrivelse av f.eks. hvor mange av disse punktene som må være oppfylt for at bedriften skal få fullt smilefjes.

Det er sentralt at disse kravene kommuniseres til bedriftene, slik at det blir størst mulig grad av forutsigbarhet også for næringslivet. Tilbakemeldingene fra næringen er at det er stor grad av forskjellsbehandling i ulike geografiske områder. NHO Reiseliv forutsetter at inspektørene får klare retningslinjer for hvordan ulike fjes skal settes, og mener at denne informasjonen også må gjøres tilgjengelig for næringen.

Offentliggjøring på serveringsstedet

I forskriften står det at forbrukeren skal få informasjonen om smilefjesrapporten før en går inn på serveringsstedet. NHO Reiseliv mener at det må være tilstrekkelig at forbruker får informasjonen i tilknytning til inngangspartiet. Dette for å gi bedriften et noe større handlingsrom, samtidig som forbrukerens behov er ivaretatt. Slik forskriften er utformet kan det skape estetiske utfordringer for bedriften, og som kan unngås ved å modifisere område noe.

Oppfølging

Mattilsynet foreslår at en virksomhet har rett på ny vurdering fra Mattilsynet innen 15 virkedager etter at virksomheten har meldt tilbake til Mattilsynet om at den har rettet påpekte regelverksbrudd. NHO Reiseliv mener 15 virkedager er for lenge og må reduseres. En bedrift må kunne kreve en grei oppfølging fra Mattilsynet innen kort tid, og mener derfor at 3 dager er tilstrekkelig. Dette krever mer av Mattilsynet, samtidig mener NHO Reiseliv dette er passende antall dager sett opp imot konsekvensene et dårlig fjes har for bedriften. Hvilket smilefjes bedriften får vil ha store konsekvenser for antall restaurantgjester. En undersøkelse fra Danmark viser at 59 % har valgt bort et spisested grunnet smilefjesnivå. Det vil si at en virksomhet kan risikere å miste 3 av 5 gjester i perioden med dårlig smilefjes. Om bedriften har rettet opp i feilene allerede dagen etter, ser vi det som svært urimelig at bedriften må vente tre uker på nytt tilsyn, og at dette kan få store økonomiske konsekvenser for bedriften. Når Mattilsynet velger å innføre en slik ordning, må det også være nok ressurser til å følge opp en slik ordning.

NHO Reiseliv mener Mattilsynet må operere med kalenderdager, fremfor virkedager. En serveringsbedrift har syv virkedager i uken, mens forskriftsutkastet kan tolkes som at Mattilsynet kun har fem. Det er nødvendig at forskriften gjenspeiler næringens virkelighet.

Som det står i høringsnotatet vil det i mange tilfeller ikke være nødvendig med et fysisk besøk når en ny vurdering gjøres. Det står ikke ytterligere beskrevet hvordan man ser for seg at det skal gjennomføres, men bruk av digitale bilder vil være en mulighet. NHO Reiseliv mener det må gå ut tydeligere retningslinjer fra Mattilsynet om at digital behandling er å foretrekke.

Tilsyn ved skifte av eier eller ansvarlig

Slik forskriften er foreslått vil en bedrifts smilefjes følge bedriften ved skifte av eier eller ansvarlig. NHO Reiseliv mener det er urimelig at ny innehaver skal arve tidligere eiers "synder", og mener derfor at tidligere smilefjes ikke skal følge ved eierskifte.

Ikrafttredelse

Det står ikke nærmere bestemt når forskriften skal innføres. NHO Reiseliv vil påpeke viktigheten av at Mattilsynet må gi bedriftene en god innføring og opplæring i smilefjesordningen.

Det er sentralt at bedriftene får informasjon om hvordan et slikt tilsyn fungerer, og hva som vil vektlegges i denne ordningen.

Tilgrensende regelverk

Gebyr

Mattilsynet skriver at "når oppfølgingstilsyn innebærer nytt tilsyn ved serveringsstedet vil det utløse gebyr". NHO Reiseliv er generelt kritisk til gebyr. Det kommer stadig nye gebyrer som skal finansiere en kostnadsøkende aktivitet, dette er hemmende for næringslivet. Slik teksten er utformet tolker NHO Reiseliv det dithen at det kun er ved fysisk besøk i bedriften at dette vil gjelde. NHO Reiseliv ber om at Mattilsynet presiserer dette før forskriften blir vedtatt." Igjen vil NHO Reiseliv trekke frem at vi mener Mattilsynet må sende ut retningslinjer som pålegger Mattilsynets inspektører å bruke digital behandling sålangt det er mulig. Dette for å sikre både effektivitet og en kostnadsbesparelse for både bedrift og tilsyn.

Straff

Mattilsynet skriver at overtredelsesgebyr etter matloven nå vurderes innført. NHO Reiseliv har tidligere uttrykt sin motstand mot dette, og har ikke støttet forslaget om å innføre overtredelsesgebyrer. NHO Reiseliv registrerer at myndighetene på flere områder foreslår og vedtar overtredelsesgebyrer som et supplement til andre virkemidler som pålegg, tvangsmulkt og stengning. I nyere tid har man fått slike bestemmelser i arbeidsmiljøloven og i ligningsloven ved brudd på de nye bestemmelsene knyttet til føringen av personallister. Erfaringsmessig vil selv meget små avvik fra gitte bestemmelser påføre virksomhetene overtredelsesgebyrer. NHO Reiseliv er derfor imot overtredelsesgebyr etter matloven.

Med vennlig hilsen
NHO Reiseliv

Kristin Krohn Devold
Administrerende direktør

Ingjerd Sælid Gilhus
Næringspolitisk fagsjef